

**SZKOLNY  
SYSTEM  
BEZPIECZEŃSTWA**

ZESPÓŁ SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH NR 1  
IM. PROF. WACŁAWA ŻENCZYKOWSKIEGO  
W KŁODZKU

· SZKOLNY SYSTEM INTERWENCJI

· PROCEDURY POSTĘPOWANIA W SYTUACJACH  
KRYZYSOWYCH

## SPIS TREŚCI

### I. Szkolny system interwencji

1. Wstęp
2. Założenia
3. Cele systemu interwencji
4. Zadania systemu interwencji
5. Podstawy prawne działań interwencyjnych

### II. Procedury postępowania w sytuacjach kryzysowych

1. Wstęp
2. Procedury postępowania w wybranych sytuacjach kryzysowych
  - 2.1. Sytuacje kryzysowe wymagające powiadomienia policji oraz rodziców
    - 2.1.1. Podejrzenie, że na terenie szkoły znajduje się uczeń będący pod wpływem alkoholu, narkotyków lub dopalaczy
    - 2.1.2. Znalezienie na terenie szkoły substancję przypominającą wyglądem narkotyk
    - 2.1.3. Podejrzenie, że uczeń posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyk
    - 2.1.4. Podejrzenie, że uczeń handluje narkotykami lub dopalaczami
    - 2.1.5. Uzyskanie informacji, że uczeń spożywa alkohol lub przyjmuje inne środki w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, uprawia nierząd, bądź przejawia inne zachowania świadczące o demoralizacji
    - 2.1.6. Stwierdzenie bądź domniemanie popełnienia przez ucznia bądź inną osobę na terenie szkoły przestępstwa bądź innego czynu zabronionego
    - 2.1.7. Postępowanie wobec ucznia, który stał się ofiarą czynu karalnego
    - 2.1.8. Postępowanie wobec ucznia – sprawcy czynu karalnego lub przestępstwa
    - 2.1.9. Zabójstwo/samobójstwo
    - 2.1.10. Próba samobójcza ucznia
    - 2.1.11. Zagrożenie bombowe
      - Przypadek 1 - Informacja o podłożeniu bomby
      - Przypadek 2 - Wykrycie/ znalezienie bomby (podejrzanego przedmiotu)
      - Przypadek 3 - Po wybuchu bomby
  - 2.2. Sytuacje kryzysowe możliwe do rozwiązania w warunkach wewnątrzszkolnych
    - 2.2.1. Ogólna procedura
    - 2.2.2. Palenie papierosów
    - 2.2.3. Umawianie się na bójkę
    - 2.2.4. Procedura postępowania w przypadku wysokiej absencji
  - 2.3. Inne sytuacje kryzysowe
    - 2.3.1. Podduszanie
    - 2.3.2. Atak padaczki
    - 2.3.3. Zły stan zdrowotny ucznia
    - 2.3.4. Cyberprzemoc
3. Ważne telefony

## I. Szkolny system interwencji

### 1. Wstęp

Interwencja kryzysowa ma miejsce w sytuacji kryzysu. Rozumiemy ją jako metodę systemowego, interdyscyplinarnego, wielowątkowego oddziaływania na osobę w kryzysie, dostarczającą wszechstronnego wsparcia i wielostronnej pomocy: psychologicznej, materialno-bytowej, prawnej, społecznej, medycznej, informacyjnej i innej. Jest to więc wsparcie w wyjątkowej sytuacji, będące próbą szybkiego poradzenia sobie w aktualnym problemem. Celem interwencji jest umiejętne wkroczenie we właściwym momencie w sytuację osobistą ofiary kryzysu by rozwiązać problem, który grozi destrukcją fizyczną lub psychiczną. Szybkie opanowanie kryzysu zapobiega poważnym zaburzeniom takim jak: trauma, PTSD (zespół stresu pourazowego).

Istnieje kilka modeli interwencji kryzysowej, można jednak powiedzieć, że dwa stwierdzenia mają status wszechobecnych myśli przewodnich:

- wszyscy ludzie, tak jak wszystkie kryzysy, są jedyni w swoim rodzaju i niepowtarzalni,
- wszyscy ludzie, tak jak wszystkie kryzysy, są do siebie podobni (w ogólnych elementach).

Te dwa, wydawałoby się biegunowe stwierdzenia, w ogóle się nie wykluczają. Warto o nich pamiętać w trakcie konkretnej pracy.

Interwencja kryzysowa nie jest terapią, jest natomiast:

- Stabilizowaniem – dobrze jest pamiętać, że bez względu na wszystko, dorośli zawsze mają więcej doświadczeń życiowych niż dzieci i młodzież. Także wówczas, gdy spotykają się z trudnymi doświadczeniami. To z postawy dorosłych, ich zachowania, sposobu rozmowy lub sposobu jej unikania, dzieci i młodzież uczą się tego, jak poradzić sobie w tej sytuacji, której doświadczają po raz pierwszy. Odpowiadają sobie na pytania, czy mogą nazywać swoje odczucia, jakiegokolwiek by one nie były i czy mogą je wyrażać. To od dorosłych mogą nauczyć się, że "życie, mimo wszystko, płynie dalej", jak również, że po przeżyciu kryzysu, jakość życia może być dobra.

- Informowaniem – udzielanie rzeczowych informacji pomaga w radzeniu sobie z trudnymi doświadczeniami. Tak szybko, jak to możliwe należy młodzieży wyjaśnić, co się stało odpowiadając szczerze na wszystkie pytania. Wielokrotne powtarzanie, pomaga w "oswojeniu" zagadnienia, doświadczenia, przeżycia i jego zasymilowaniu.

- Mobilizowaniem – w sytuacjach traumatycznych powszechnym doświadczeniem jest doświadczenie poczucia bezradności. Stopniowe odzyskiwanie poczucia "zaradności", wpływu na sytuację i poczucia kontroli służy radzeniu sobie z trudnym przeżyciem. Przykładem takich działań mogą być wszystkie formy pożegnania ze zmarłym, które czasami przybierają formę rytuałów. Szczególne zalecenia dotyczą rytuałów w sytuacji śmierci samobójczej. Ważnym elementem jest również przekazywanie zarówno uczniom, jak również ich rodzicom informacji o tym, że w sytuacji ekstremalnie obciążającej powinni ze szczególną uważnością troszczyć się o prawidłowe funkcjonowanie. Przejawia się to m.in. w trosce o aktywności, które zwykle są automatyczne: sen, jedzenie, picie, ulubiona aktywność sportowa, czas na wypoczynek czy hobby itp.

- Normalizowaniem - reakcją na ekstremalnie obciążające zdarzenie mogą być różnorodne symptomy fizyczne, różnorodne emocje, myśli i postawy, jak również zmiany w zachowaniu. Np. uczeń może "źle się poczuć" (boli go głowa czy brzuch), może czuć się zdenerwowany albo reagować zaczepnie w stosunku do innych. Ważnym jest rozumienie, a w zależności od

wieku uczniów także przekazanie informacji, że wszystko to jest naturalną, normalną reakcją na ekstremalnie obciążającą sytuację. W tym znaczeniu normalizowanie jest także przekazem, że po ekstremalnie obciążających wydarzeniach reakcje osób mogą być różnorodne, niespodziewane i wszystkie one są normalną reakcją, a nie symptomem zaburzeń psychicznych.

Ogólnie interwencja kryzysowa składa się z 6 podstawowych elementów:

1) Natychmiastowość (włączenie się, nawiązanie kontaktu psychologicznego). Natychmiastowe działanie ma na celu przerwać krwawienie emocjonalne: złagodzić niepokój, zapobiec pogłębianiu dezorientacji, zdobyć pewność, że nie ma zagrożenia dla tej osoby i innych. Interwencja rozpoczyna się od momentu zetknięcia się interwenta z osobą przeżywającą kryzys. Istotne jest pozytywne nastawienie, wysłuchanie z empatią tego, co osoba ma do powiedzenia.

Możemy zaprosić do rozmowy, wyrazić zrozumienie używając potwierdzających słów, gestów, nawiązując kontakt niewerbalny. Istotne jest aby interwent zachował spokój i zrównoważony nastrój (staramy się nie uzewnętrzniać własnych emocji).

2) Kontrola - sprawdzamy zasięg problemu. Celem przejęcia kontroli nie jest zawładnięcie ofiarą, a jedynie pomoc jej w uporządkowaniu chaosu jaki towarzyszy osobie będącej w kryzysie (prowadzimy za rękę i podpowiadamy, że rozwiązania istnieją – niektórzy w szoku nie widzą żadnego wyjścia w sytuacji). Interwent udziela potrzebnego wsparcia do czasu kiedy ofiara będzie mogła ponownie zapanować nad sytuacją. Sprawdzając zasięg problemu możemy pytać:

- najbliższą przeszłość – co się stało bezpośrednio przed kryzysem, co poprzedziło kryzys, jakie zdarzenie miało miejsce, co doprowadziło do powstania kryzysu
- o chwilę obecną – kto co, kiedy, jak, prosimy o opowiedzenie historii
- o najbliższą przyszłość – jakie trudności mogą zostać wywołane tym kryzysem, co nastąpi na jego skutek.

Przejmując kontrolę nie składamy obietnic w niepewnych kwestiach („będzie dobrze”).

3) Ocena sytuacji – oceniamy:

- co trapi ofiarę w danym momencie
- dlaczego właśnie teraz przeżywa załamanie
- co wymaga największej uwagi
- co można należy natychmiast rozwiązać
- co hamuje rozwiązanie
- jak pomóc w najkrótszym czasie

Oceniając sytuację nie zajmujemy się historią życia ofiary, koncentrujemy się na teraz. Zadajemy krótkie, bezpośrednie pytania dając dość czasu na odpowiedź. Akceptujemy niewygodne milczenie. Pozwalamy ofierze świadomie przeżywać kryzys. Unikamy pocieszania, osądzania, kazań. Uwzględniamy niesprawdzone bądź pierwotnie odrzucone rozwiązania i ponownie sprawdzamy ich użyteczność. Analizujemy przeszkody utrudniające realizację rozwiązań, zanim plan akcji zostanie wprowadzony w życie. Czasami należy rozbić kryzys na mniejsze składniki i radzić sobie z nimi stopniowo jeden po drugim.

4) Dyspozycje – postępowanie

Ustalając metody postępowania ofiara ma otworzyć się na kreatywne myślenie, inne możliwości, rozwiązywanie problemu. Interwent pomaga ofierze rozpoznać i wykorzystać własne możliwości. Stwarza możliwość wsparcia społecznego, wzmacnia nadzieje, poszerza zakres możliwości. Dyspozycje często ograniczają się do wybrania najlepszego następnego

kroku i wdrożenia wspólnie wybranego rozwiązania skierowanego na zaspokojenie pilnych potrzeb.

#### 5) Odniesienie – odsyłanie do innych źródeł pomocy

Interwent sprawdza kto, co, gdzie, kiedy może pomóc. Dowiaduje się jak się można skontaktować z profesjonalistami takimi jak: psycholodzy, lekarze, policjanci. Pyta czy zgodzą się oni udzielić pomocy kiedy się do nich zadzwoni. Sporządza listę możliwych źródeł pomocy, upewnia się czy numery telefonów, adresy oraz nazwiska kontaktowe są aktualne.

6) Uzupełnienie – sprawdzenie. Zbieramy informacje i ustalamy czy postawione cele zostały zrealizowane: pomoc dostarczona, zagrożenie zmniejszone, odpowiednie źródła pomocy uruchomione. Jeśli ofiara nie nawiązała kontaktu ze wskazanymi instytucjami po określonym czasie próbujemy dowiedzieć się o przyczynie. W miarę potrzeb staramy się pomóc ofiarom w uporaniu się z przyczynami, które uniemożliwiły im nawiązanie kontaktu z wyspecjalizowanymi ośrodkami.

Innymi słowy tak rozumiana interwencja kryzysowa jest pierwszą pomocą adresowaną do osób, które miały kontakt z ekstremalnie obciążającym zdarzeniem. Pozwala uzyskać równowagę zarówno, gdy chodzi o rozumienie zaistniałej sytuacji, daje możliwość odzyskania umiejętności działania, jak również emocjonalnego przepracowania tego trudnego doświadczenia.

## 2. Założenia:

- Działanie w ramach prawa (prawo zewnętrzne i wewnętrzne szkoły)
- Angażowanie osób kompetentnych
- Wykonywanie przez wszystkich swoich obowiązków
- Przestrzeganie ustalonych kolejności i form działania
- Niezakłócanie przebiegu realizacji zadań szkoły.

## 3. Cele systemu interwencji:

- Bezpieczeństwo osób związanych ze szkołą
- Pomoc w wychodzeniu z sytuacji kryzysowej
- Zapobieganie zdarzeniom krytycznym

## 4. Zadania systemu interwencji:

- Eliminacja lub zmniejszenie poziomu zagrożenia bezpieczeństwa
- Umożliwienie uczniom, nauczycielom, pracownikom szkoły wykonywania ich obowiązków
- Wyeliminowanie wagarów
- Poprawa jakości kontaktów rówieśniczych w zakresie kultury słowa
- Wyeliminowanie bójek, jako metod rozwiązywania konfliktów
- Wyeliminowanie palenia papierosów
- Poprawa poziomu pracy własnej ucznia (przygotowywanie się do lekcji, odrabianie prac domowych)
- Eliminacja ewentualnych przypadków zażywania narkotyków
- Ograniczenie przebywania na terenie szkoły osób niepożądanych, nieuprawnionych do przebywania na terenie szkoły

- Wylimitowanie ewentualnego rozprowadzania narkotyków na terenie szkoły
- Eliminacja niebezpiecznych zachowań uczniów (bieganie po korytarzach szkolnych)
- Poprawa klimatu szkoły
- Zwiększenie poziomu zaangażowania rodziców w życie szkoły
- Poprawa frekwencji na wywiadówkach z rodzicami
- Poprawa wymiany informacji (rzetelność i szybkość) między szkołą a rodzicami

## **5. Podstawy prawne działań interwencyjnych:**

- *Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich* (Dz. U. z 1982 r. Nr 35 poz.228 z p. zm. - tekst jednolity Dz. z 2002r. Nr 11 poz.109 z późn. zm. oraz przepisy wykonawcze w związku z ustawą)
- *Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi* (Dz. U. Nr 35, poz.230 z p. zm. - tekst jednolity z dnia 22 lipca 2002r., Dz.U. Nr 147, poz. 1231 oraz z dnia 28 marca 2007r., Dz.U. Nr 70, poz.473)
- *Ustawa z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii* (Dz. U. z 2003 r. Nr 24, poz. 198 z późn. zm.– Dz.U. 2010r. Nr 143, poz.962)
- *Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji* (Dz. U. Nr 30 poz. 179 z późn. zm.)
- *Zarządzenie Nr 15/97 Komendanta Głównego Policji z dnia 16 czerwca 1997 r. w sprawie form i metod działań policji w zakresie zapobiegania i zwalczania demoralizacji i przestępczości nieletnich*
- *Ustawa z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty* (Dz. U. z 1996 r. Nr 67, poz. 329 z późn. zm.)
- *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i sportu z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem* (Dz. U. Nr 26, poz.226)
- *Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego.*

## II. Procedury postępowania w sytuacjach kryzysowych

### 1. Wstęp

Sytuacja kryzysowa jest to zbieg niekorzystnych i niespodziewanych zdarzeń, okoliczności i zachowań, które zakłócają normalny tryb funkcjonowania państwa, społeczności, jednostki. Sytuacje kryzysowe w szkole możemy rozpatrywać w wymiarze indywidualnym, klasowym i szkolnym.

Za indywidualne sytuacje kryzysowe uznajemy: długotrwałą nieobecność ucznia, mogącą być skutkiem wagarów, poważne naruszenie regulaminu szkolnego i/lub prawa powszechnego mogące skutkować sankcjami statutowymi lub sądowymi, gwałtowne i niewytłumaczalne obniżenie efektów uczenia się, grożące brakiem promocji oraz akty autoagresji i groźby samobójcze.

Sytuacja kryzysowa w klasie to tendencje wyraźnie i destrukcyjnie wpływające na funkcjonowanie całej grupy. Może być związana z powszechnym występowaniem indywidualnych kryzysów uczniowskich, pojawieniem się destrukcyjnych konfliktów, aktów agresji, przemocy, wandalizmu itp.

W kontekście funkcjonowania szkoły, sytuacja kryzysowa oznacza, że w związku z zaistnieniem incydentu krytycznego na terenie szkoły lub w jej pobliżu, mamy zbyt mało czasu na podjęcie kluczowych decyzji co do zapewnienia bezpieczeństwa uczniom i personelowi, a zaistniałe zdarzenie skupia uwagę mediów i społeczności lokalnej, co stanowi utrudnienie lub zagrożenie dla funkcjonowania instytucji. Sytuacja kryzysowa nie jest sprawą wyłącznie szkoły. W jej rozwój jak też rozwiązywanie zaangażowane są różnorodne podmioty jak: służby porządkowe, Policja, Straż Pożarna, służby medyczne, media, prawnicy, rodzice, nauczyciele, administracja szkoły, rodziny i przyjaciele ofiar, wreszcie sami uczniowie i ogół opinii publicznej.

W sytuacji kryzysowej występują określone stany ryzyka, czyli symptomy kryzysu. Jeżeli nie zostaną one rozwiązane na poziomie operacyjnym (aktywność nauczyciela, pracownika administracyjnego, wychowawcy, pedagoga szkolnego, psychologa, dyrektora) mogą doprowadzić do wybuchu kryzysu. Symptomy takie występują na różnych poziomach. Na poziomie emocjonalnym mogą to być: ogólny niepokój, oszołomienie, ośpienie, szok, zaprzeczanie, brak poczucia bezpieczeństwa, smutek, poczucie winy, poczucie utraty kontroli, żal, wściekłość, niepewność, lęk, poczucie bezradności, apatia, depresja, ambiwalencja, naprzemiennie euforia i depresja, panika, rozpacz, złość, podenerwowanie. Na poziomie behawioralnym może pojawić się: wycofanie się, zaburzenia snu, brak koncentracji, nadmierny apetyt, wybuchy gniewu, zmiana w aktywności, nasilenie się zmęczenia, częste korzystanie ze zwolnień lekarskich, brak kontaktu z własną rodziną, przyjaciółmi, trudności w normalnym funkcjonowaniu, częste wizyty u lekarza bez wyraźnych powodów, gniew na Boga, regresja, płacz, nadmierna czujność i pobudzenie, nadmierne dbanie o bezpieczeństwo swoje i bliskich, zachowania dziwaczne i nieadekwatne. Natomiast w sferze poznawczej mogą to być: natrętne myśli lub wspomnienia o wydarzeniu, koszmary senne, rekonstruowanie w myślach tego co się wydarzyło, aby odzyskać poczucie kontroli, koncentracja na problemach lub wspomnieniach, zastanawianie się co by było gdyby..... lub gdyby tylko ..... w sytuacji kryzysowej, niepewność.

Przygotowanie do sytuacji kryzysowej jest procesem obejmującym planowanie, trening oraz działanie w sytuacji zagrożenia. W większości sytuacji drastycznych pierwszeństwo działania na terenie szkoły będzie miała Policja, Straż Pożarna i służby ratownicze. Dopiero po usunięciu źródeł największego zagrożenia przyjdzie czas na samodzielne działania personelu szkoły w kierunku redukcji skutków zdarzenia kryzysowego.



Pierwszym krokiem powinno być *zbieranie informacji*. Ma to na celu stłumienie plotek, jakie nieuchronnie powstają w sytuacji kryzysu np. śmierci ucznia. A w takiej sytuacji najważniejsze jest zachowanie spokoju w społeczności, którą dotyka kryzys – w szkole. Ważne pytania to:

- Ilu uczniów ucierpiało?
- Jakie są ich personalia?
- Co dokładnie się stało i kiedy?
- Jaki poziom reakcji na dane wydarzenie będzie potrzebny na terenie szkoły?
- Jakie informacje powinny być rozpowszechnione i komu zostaną udzielone?

Wszystkie informacje powinny być kilkakrotnie sprawdzone.

Gdy wiemy, co dokładnie się stało wiemy też, co należy na spotkaniu z klasami powiedzieć uczniom. Mówimy im tylko suche i sprawdzone fakty. Jeśli czegoś nie jesteśmy pewni nie komunikujemy uczniom.

Kolejnym krokiem jest *ocena skutków*. Kiedy fakty są już znane powinno się zrobić spotkanie zespołu reagowania kryzysowego, by dokonać oceny wpływu, jaki kryzys będzie miał na szkołę. Ważnymi sprawami, jakie trzeba ustalić w tym momencie są:

1. Popularność ofiary
2. Stopień, w jakim na działanie kryzysu byli wystawieni uczniowie i nauczyciele (czy byli świadkowie wypadku, śmierci, ilu ich było, kto...)
3. Dotychczasowe występowanie podobnych kryzysów i czas, jaki upłynął od ostatniego z nich
4. Obecnie dostępne zasoby wewnętrzne i zewnętrzne szkoły
5. Czas zdarzenia (kryzys w okresie wakacji bywa zazwyczaj mniej traumatyczny niż kryzys w czasie roku szkolnego).

Ważne, by ustalić konkretne sale lekcyjne, w których będą się odbywać spotkania indywidualne z uczniami wymagającymi pomocy, salę, w której odbędzie się zebranie z rodzicami uczniów informujące o tym jak mogą pomóc swym dzieciom w tej sytuacji oraz sale lekcyjne do łagodzenia skutków kryzysu w grupach klasowych. Należy też zebrać listę instytucji, które będą wspierać szkołę w sytuacji kryzysu, np. najbliższy Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Centrum Wspierania Rodziny, instytucje przykościelne.

Sprawdza się wywieszenie na tablicy ogłoszeń podstawowych informacji na temat zdarzenia, możliwych reakcjach uczniów na to traumatyczne wydarzenie, podstawowych krokach pomocy z kontaktami telefonicznymi instytucji pomocowych. Można też poinformować rodziców o podjętych przez szkołę dotychczas działaniach i planowanych krokach interwencyjnych.

Trzecim krokiem postępowania interwencyjnego jest tzw. *ocena selekcyjna*. Ma ona na celu wyłonienie osób najbardziej dotkniętych traumą. Sporządzenie listy osób, które w pierwszej kolejności powinny otrzymać pomoc. W tym momencie należy zwrócić uwagę na fakt, że wszystkie osoby uczestniczące, słyszące, czytające, rozmawiające o wydarzeniu kryzysowym powinny tę pomoc otrzymać z tym, że jedni wcześniej i natychmiast inni mogą jakiś czas poczekać.

W tej fazie interwencji dobrze jest sporządzić listę zawierającą sygnały ostrzegawcze, które pozwolą ustalić, czy u poszczególnych osób nie pojawiają się objawy ostrego zespołu stresu pourazowego. Ostatnim krokiem w postępowaniu interwencyjnym jest *odprawa, sprawozdanie, demobilizacja*. Jest to zapoznanie się z najświeższymi informacjami, dokonanie przeglądu obowiązków, sporządzanie planów na następne dni. Demobilizacja zaczyna się po opanowaniu kryzysu, kiedy spisujemy wszystkie podjęte przez szkołę działania zaradcze. Ma ona na celu ocenę skuteczności tych działań i zalecenia na przyszłość.

Podsumowując, ogólny schemat działania w sytuacji kryzysu przedstawia się następująco:

- okres przed kryzysem - działania uprzedzające,
- okres kryzysu i bezpośrednio po kryzysie - działania interwencyjne,
- okres działań naprawczych.

Każda sytuacja kryzysowa ma swój niepowtarzalny charakter, a także wywołuje różnorodne konsekwencje. Poniżej prezentujemy procedury postępowania w wybranych sytuacjach kryzysowych.

## **2. Procedury postępowania w wybranych sytuacjach kryzysowych.**

### **2.1. Sytuacje kryzysowe wymagające powiadomienia policji oraz rodziców**

**(zgodnie z ustawą z dn. 26.10.1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich, tekst jednolity Dz.U., 2002, nr 11, poz. 109)**

*Są to sytuacje, gdy uczeń używa alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, uprawia nierząd, doprowadza małoletniego poniżej 15 lat do obcowania płciowego lub poddania się innej czynności seksualnej, systematycznie uchyla się od obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki, uprawia włóczęgostwo, uczestniczy w działalności grup przestępczych, wywiera wpływ na świadka w celu skłonienia do cofnięcia skarg lub wpłynięcia na złożone zeznania, podrabia dokumenty, dokonuje kradzieży lub kradzieży z włamaniem, rozboju, przywłaszczenia, oszustwa.*

#### **Wezwanie policji**

Policja powinna być wzywana do szkoły w sytuacjach, o których mowa w niniejszych procedurach albo gdy wyczerpane zostaną środki możliwe do zastosowania przez szkołę w określonej sytuacji, w których obecność policji jest konieczna. Każda, dotycząca uczniów wizyta policjanta w szkole, powinna być wcześniej zasygnalizowana dyrektorowi lub uzgodniona z innym pracownikiem szkoły. To zastrzeżenie nie dotyczy sytuacji nagłych.

#### **2.1.1. W przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że na terenie szkoły znajduje się uczeń będący pod wpływem alkoholu, narkotyków lub dopalaczy powinien podjąć następujące kroki:**

1. Powiadamia o swoich przypuszczeniach wychowawcę klasy i dyrektora szkoły.
2. Odizolowuje ucznia od reszty klasy, ale ze względów bezpieczeństwa nie pozostawia go samego; stwarza warunki, w których nie będzie zagrożone jego życie ani zdrowie. Uczeń nie może pozostawać bez opieki.
3. Udziela pomocy medycznej, w razie potrzeby wzywa służby medyczne (np.: lekarza, pielęgniarkę szkolną lub karetkę pogotowia ratunkowego) w celu stwierdzenia stanu nietrzeźwości lub odurzenia, ewentualnie udzielenia pomocy medycznej.
4. Dyrektor zawiadamia o tym fakcie rodziców/opiekunów, których zobowiązuje do niezwłocznego odebrania ucznia ze szkoły. Pedagog szkolny wręcza rodzicom pisemną informację o tym, że podejrzewa się, iż uczeń eksperymentuje ze środkami psychoaktywnymi. Informuje też rodziców o tym, gdzie zwrócić się po pomoc. Gdy rodzice/opiekunowie odmówią odebrania dziecka, o pozostaniu ucznia w szkole, czy przewiezieniu do placówki służby zdrowia, albo przekazaniu go do dyspozycji funkcjonariuszom policji - decyduje lekarz, po ustaleniu aktualnego stanu zdrowia ucznia i w porozumieniu z dyrektorem szkoły/placówki.
5. Dyrektor szkoły zawiadamia najbliższą jednostkę policji, gdy rodzice ucznia będącego pod wpływem alkoholu (narkotyków lub dopalaczy) - odmawiają przyjscia do szkoły, a jest on agresywny, bądź swoim zachowaniem daje powód do zgorszenia albo zagraża życiu lub zdrowiu innych osób. W przypadku stwierdzenia stanu nietrzeźwości<sup>1</sup>, policja ma możliwość przewiezienia ucznia do izby wytrzeźwień albo do policyjnych pomieszczeń dla osób

<sup>1</sup> Stężenie we krwi powyżej 0,5 % alkoholu lub w wydychanym powietrzu powyżej 0,25 mg alkoholu w 1 dm<sup>3</sup>.

zatrzymanych - na czas niezbędny do wytrzeźwienia (maksymalnie do 24 godzin). O fakcie umieszczenia zawiadamia się rodziców/opiekunów oraz sąd rodzinny jeśli uczeń nie ukończył 18 lat.

6. Jeżeli powtarzają się przypadki, w których uczeń (przed ukończeniem 18 lat) znajduje się pod wpływem alkoholu lub narkotyków na terenie szkoły, to dyrektor szkoły ma obowiązek powiadomienia o tym policji (*specjalisty ds. nieletnich*) lub sądu rodzinnego.

*Spożywanie alkoholu na terenie szkoły przez ucznia, który ukończył 17 lat, stanowi wykroczenie z art. 43 ust. 1 Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Należy o tym fakcie powiadomić policję. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tej instytucji.*

### **2.1.2. W przypadku, gdy nauczyciel znajduje na terenie szkoły substancję przypominającą wyglądem narkotyk powinien podjąć następujące kroki:**

1. Powiadamia o zaistniałym zdarzeniu dyrektora szkoły i wzywa policję.
2. Zachowując środki ostrożności zabezpiecza substancję przed dostępem do niej osób niepowołanych oraz ewentualnym jej zniszczeniem do czasu przyjazdu policji; próbuje (o ile to jest możliwe w zakresie działań pedagogicznych) ustalić, do kogo znaleziona substancja należy.
3. Wszelkie substancje rozlane lub rozsypane należy odgrodzić i zabezpieczyć przed rozniesieniem, np. na podeszwach obuwia.
4. Czeka na przyjazd policji i nie podejmuje żadnych działań związanych z próbą dostarczenia zabezpieczonej substancji na najbliższy posterunek, pamiętając, że zgodnie z zapisami ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, „kto wbrew przepisom ustawy, posiada środki odurzające lub substancje psychotropowe, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3”.
5. Po przyjeździe policji niezwłocznie przekazuje zabezpieczoną substancję oraz informacje dotyczące szczegółów zdarzenia.

### **2.1.3. W przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że uczeń posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyk, powinien podjąć następujące kroki:**

1. Odizolowuje ucznia poprzez umieszczenie go w oddzielnym pomieszczeniu.
2. O swoich podejrzeniach powiadamia dyrektora szkoły i wychowawcę klasy.
3. Nauczyciel w obecności innej osoby (wychowawca, pedagog/psycholog, dyrektor, dowolny inny pracownik szkoły) ma prawo żądać, aby uczeń przekazał mu tę substancję, pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni (we własnej odzieży), ewentualnie innych przedmiotów budzących podejrzenie co do ich związku z poszukiwaną substancją. Nauczyciel nie ma prawa samodzielnie wykonać czynności przeszukania odzieży ani teczki ucznia - jest to czynność zastrzeżona wyłącznie dla policji.
4. W przypadku, gdy uczeń, mimo wezwania, odmawia przekazania nauczycielowi substancji i pokazania zawartości teczki, dyrektor szkoły wzywa policję, która przeszukuje odzież i przedmioty należące do ucznia oraz zabezpiecza znalezioną substancję i zabiera ją do ekspertyzy.

5. Jeżeli uczeń wyda substancję dobrowolnie, nauczyciel, po odpowiednim zabezpieczeniu, zobowiązany jest bezzwłocznie przekazać ją do jednostki policji.
6. Wyznaczona przez dyrektora osoba próbuje ustalić, w jaki sposób i od kogo uczeń nabył substancję.
7. Całe zdarzenie nauczyciel dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę z ustaleń wraz ze swoimi spostrzeżeniami.
8. Niezwłocznie powiadamia o zaistniałym zdarzeniu rodziców lub opiekunów ucznia.

#### **2.1.4. W przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że na terenie szkoły uczeń handluje narkotykami lub dopalaczami, powinien podjąć następujące kroki:**

1. Powiadamia o swoich podejrzeniach dyrektora szkoły i wychowawcę klasy.
2. Dyrektor szkoły powiadamia policję.

#### UWAGA:

Zgodnie z przepisami ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii - w Polsce karalne jest:

- posiadanie każdej ilości środków odurzających lub substancji psychotropowych;
- wprowadzanie do obrotu środków odurzających;
- udzielanie innej osobie, ułatwianie lub umożliwianie ich użycia oraz nakłanianie do użycia;
- wytwarzanie i przetwarzanie środków odurzających.

Każde z wymienionych zachowań jest czynem karalnym w rozumieniu przepisów *Ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich*, jeśli sprawcą jest uczeń, który ukończył 13 lat a nie ukończył 17 lat.

Z przestępstwem mamy do czynienia jeżeli któryś z wymienionych czynów popełni uczeń, po ukończeniu 17 lat. W takiej sytuacji mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego.

Jeżeli przestępstwo ma miejsce na terenie szkoły, należy wezwać policję.

*W każdym przypadku popełnienia czynu karalnego przez ucznia, który nie ukończył 17 lat należy zawiadomić policję lub sąd rodzinny, a w przypadku popełnienia przestępstwa przez ucznia, który ukończył 17 rok życia prokuratora lub policję (art. 4 Upn i art. 304 Kpk).*

**2.1.5. W przypadku uzyskania informacji, że uczeń spożywa alkohol lub przyjmuje inne środki w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, uprawia nierząd, bądź przejawia inne zachowania świadczące o demoralizacji, nauczyciel powinien podjąć następujące kroki:**

1. Przekazać uzyskaną informację wychowawcy klasy.
2. Wychowawca informuje o fakcie dyrektora szkoły i pedagoga oraz psychologa szkolnego.
3. Wychowawca wzywa do szkoły rodziców (prawnych opiekunów) ucznia i przekazuje im uzyskaną informację. Przeprowadza rozmowę z uczniem w obecności jego rodziców. W przypadku potwierdzenia pozyskanej informacji, zobowiązuje ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców zaś bezwzględnie do szczególnego nadzoru nad dzieckiem. W toku interwencji profilaktycznej może zaproponować rodzicom skierowanie dziecka do specjalistycznej placówki i udział dziecka w programie terapeutycznym.
4. Jeżeli rodzice odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a nadal z wiarygodnych źródeł napływają informacje o przejawach demoralizacji ich dziecka, dyrektor szkoły pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny lub policję (specjalistę ds. nieletnich).
5. W sytuacji, gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne jej środki oddziaływań wychowawczych, a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, dyrektor szkoły powiadamia sąd rodzinny lub policję. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.

**2.1.6. W przypadku stwierdzenia bądź domniemania popełnienia przez ucznia bądź inną osobę na terenie szkoły przestępstwa bądź innego czynu zabronionego, postępowanie jest następujące:**

1. Niezwłoczne powiadomienie dyrektora szkoły.
2. Ustalenie okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia.
3. Przekazanie sprawcy (o ile jest znany i przebywa na terenie szkoły) dyrektorowi szkoły lub pedagogowi/psychologowi szkolnemu pod opiekę.
4. Powiadomienie rodziców ucznia-sprawcy.
5. Niezwłoczne powiadomienie policji w przypadku, gdy sprawa jest poważna (rozbój, uszkodzenie ciała itp.), lub sprawca nie jest uczniem szkoły i jego tożsamość nie jest nikomu znana.
6. Zabezpieczenie ewentualnych dowodów przestępstwa lub przedmiotów pochodzących z przestępstwa i przekazanie ich policji (np. sprawca rozboju na terenie szkoły używa noża i uciekając porzuca go lub porzuca jakiś przedmiot pochodzący z kradzieży).
7. Zobowiązuje się wszystkich pracowników szkoły do udzielenia wszelkiej koniecznej pomocy nauczycielowi, wykonującemu powyższe czynności.

**2.1.7. Postępowanie nauczyciela wobec ucznia, który stał się ofiarą czynu karalnego:**

1. Udzielenia pierwszej pomocy (przedmedycznej), bądź zapewnienia jej udzielenia poprzez wezwanie lekarza oraz pielęgniarki szkolnej w przypadku, kiedy ofiara doznała obrażeń.
2. Niezwłoczne powiadomienie dyrektora szkoły.
3. Powiadomienie rodziców ucznia.
4. Niezwłoczne wezwanie policji w przypadku, kiedy istnieje konieczność profesjonalnego zabezpieczenia śladów przestępstwa, ustalenia okoliczności i ewentualnych świadków zdarzenia.

5. W przypadku znalezienia na terenie szkoły broni, materiałów wybuchowych, innych niebezpiecznych substancji lub przedmiotów, należy zapewnić bezpieczeństwo przebywającym na terenie szkoły osobom, uniemożliwić dostęp osób postronnych do tych przedmiotów i wezwać policję - tel. 997 lub 112.

#### **2.1.8. Postępowanie wobec ucznia – sprawcy czynu karalnego lub przestępstwa:**

1. Niezwłoczne powiadomienie dyrektora szkoły.
2. Ustalenie okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia.
3. Przekazanie sprawcy (o ile jest znany i przebywa na terenie szkoły) dyrektorowi szkoły lub pedagogowi /psychologowi szkolnemu pod opiekę
4. Powiadomienie rodziców ucznia-sprawcy.
5. Niezwłoczne powiadomienie policji w przypadku gdy sprawa jest poważna (rozbój, uszkodzenie ciała, itp.) lub sprawca nie jest uczniem szkoły i jego tożsamość nie jest nikomu znana.
6. Zabezpieczenie ewentualnych dowodów przestępstwa lub przedmiotów pochodzących z przestępstwa i przekazanie ich policji (np. sprawca rozboju na terenie szkoły używa noża i uciekając porzuca go lub porzuca jakiś przedmiot pochodzący z kradzieży).

#### **2.1.9. Zabójstwo/samobójstwo:**

1. Powiadom policję, pogotowie ratunkowe i dyrektora szkoły.
2. Powiadom pedagoga i psychologa szkolnego.
3. Pedagog wraz z psychologiem w porozumieniu z dyrekcją szkoły informuje poradnię psychologiczno – pedagogiczną i prosi o zorganizowanie pomocy psychologicznej uczniom i nauczycielom.
4. Zabezpiecz miejsce zdarzenia do czasu przybycia policji.
5. Nie udzielaj informacji mediom, dopóki o śmierci nie powiadomisz najbliższej rodziny.
6. Jak najszybciej powiadom najbliższą rodzinę o śmierci dziecka, zrób to twarzą w twarz, unikaj telefonu lub poczty.
7. Udziel pomocy i wsparcia rodzinie zmarłego, w razie potrzeby powiadom pogotowie ratunkowe.
8. Zorganizuj pracę szkoły w ten sposób, aby możliwy był proces interwencji kryzysowej – udzielenie wsparcia psychologicznego uczniom, pomoc w odreagowaniu traumatycznych przeżyć.
9. Przemyśl i przygotuj strategię kontaktowania się z mediami.

### **2.1.10. Próba samobójcza ucznia:**

1. Ustal i potwierdź rodzaj zdarzenia.
2. Nie pozostawiaj ucznia samego.
3. Usuń wszystko, co może ułatwiać realizację zamiaru.
4. Bez rozgłosu przeprowadź ucznia w bezpieczne, ustronne miejsce.
5. Powiadom dyrektora szkoły.
6. Zbierz wstępne informacje o okoliczności zdarzenia.
7. Wezwij pomoc (pogotowie, straż, policja) – w zależności od takiej potrzeby.
8. Zadbaj, aby interwencja służb przebiegała dyskretnie.
9. Dyrektor szkoły zawiadamia właściwy Wydział Oświaty i Wychowania.
10. Dokonaj szybkiej oceny dalszych zagrożeń.
11. Powiadom rodziców/opiekunów prawnych.
12. Chronić ucznia oraz inne osoby przed zbędnymi czynnikami traumatycznymi (np. media, świadkowie itp.).
13. Zapewnij uczniowi pomoc psychologiczną.

### **2.1.11. Zagrożenie bombowe:**

#### Przypadek 1 - Informacja o podłożeniu bomby

Zachowaj spokój!

1. Jeżeli jest to informacja telefoniczna:

- słuchaj uważnie,
- zapamiętaj jak najwięcej,
- jeżeli masz taką możliwość, nagrywaj rozmowę – jeśli nie – spróbuj zapisywać informacje,
- zwróć uwagę na szczegóły dotyczące głosu i nawyki mówiącego oraz wszelkie dźwięki w tle,
- nigdy nie odkładaj pierwszy słuchawki
- jeżeli twój telefon posiada funkcję identyfikacji numeru dzwoniącego – zapisz ten numer.

2. Jeżeli jest to wiadomość pisemna, zabezpiecz ją tak, aby nikt jej nie dotykał - przekażesz ją Policji.

3. Po zakończeniu rozmowy niezwłocznie zadzwoń, by wezwać policję

4. Powiadom dyrektora szkoły.

5. Dyrektor o zaistniałym fakcie informuje właściwy Wydział Oświaty i Wychowania oraz Kuratorium Oświaty.

6. Powiadom o zagrożeniu personel szkoły oraz uczniów, w sposób nie wywołujący paniki!

7. Dyrektor szkoły zarządza przeprowadzenie ewakuacji zgodnie z obowiązującą instrukcją  
**UWAGA!**

Poinstruj uczniów o zabraniu ze sobą rzeczy osobistych – plecaków, reklamówek itp.

8. Zabezpiecz ważne dokumenty, pieniądze.

9. Pracownicy ds. technicznych ma za zadanie wyłączenie dopływu gazu i prądu.

10. W przypadku odnalezienia podejrzanego przedmiotu nie dotykaj go i nie otwieraj.

11. W miarę możliwości ogranicz dostęp osobom postronnym,

12. Dokonaj próby ustalenia właściciela przedmiotu.

*Po przybyciu właściwych służb, bezwzględnie stosuj się do ich zaleceń.*



### Przypadek 2 - Wykrycie/ znalezienie bomby (podejrzanego przedmiotu)

Zachowaj spokój!

1. Nie dotykaj podejrzanego przedmiotu.

UWAGA!

Jeśli widzisz „bombę” to oznacza, że jesteś w polu jej rażenia.

2. Zadzwoń, by wezwać policję

3. Zabezpiecz, w miarę możliwości, rejon zagrożenia w sposób uniemożliwiający dostęp osobom postronnym – głównie uczniom, nie narażaj siebie i innych na niebezpieczeństwo.

4. Powiadom o zagrożeniu dyrektora szkoły, który informuje personel szkoły oraz uczniów, w sposób nie wywołujący paniki!

5. Dyrektor szkoły zarządza przeprowadzenie ewakuacji zgodnie z obowiązującą instrukcją.

6. Zabezpiecz ważne dokumenty, pieniądze.

7. Pracownik ds. technicznych ma za zadanie wyłączenie dopływu gazu i prądu.

8. Otwórz okna i drzwi.

9. Usuń z otoczenia wszystkie materiały łatwopalne.

10. Nie używaj w pobliżu podejrzanego ładunku urządzeń radiowych (radiotelefonów, telefonów komórkowych).

*Po przybyciu właściwych służb, bezwzględnie stosuj się do ich zaleceń.*

### Przypadek 3 - Po wybuchu bomby:

Zachowaj spokój!

1. Oceń sytuację pod kątem ilości osób poszkodowanych i upewnij się, jakiego rodzaju zagrożenia spowodował wybuch.

2. Zadzwoń, by wezwać policję, karetkę pogotowia ratunkowego, straż pożarną.

3. Udziel pierwszej pomocy najbardziej potrzebującym.

4. Sprawdź bezpieczeństwo dróg i rejonów ewakuacyjnych, a następnie zarządzaj przeprowadzenie ewakuacji zgodnie z obowiązującą instrukcją.

5. W przypadku, gdy wybuch spowodował inne zagrożenie, podejmij działania odpowiednie do sytuacji.

*Po przybyciu właściwych służb, bezwzględnie stosuj się do ich zaleceń.*

## 2.2. Sytuacje kryzysowe możliwe do rozwiązania w warunkach wewnętrznych

*Są to następujące zachowania: niszczenie mienia niskiej wartości, incydentalne wagary, notoryczne spóźnianie się do szkoły, uciążliwe przeszkadzanie na lekcji, używanie wulgaryzmów, przepychanie, plucie, drobne, incydentalne fałszerstwa.*

### 2.2.1. Ogólne procedury

1. Nauczyciel, który uzyskał informacje o jednym z wyżej wymienionych zachowań ucznia reaguje na nie niezwłocznie poprzez:

- udokumentowanie zdarzenia, sporządzenie dokładnej notatki w zeszycie uwag klasowych
- przekazanie informacji wychowawcy klasy, do której uczęszcza uczeń

2. Wychowawca, który uzyskał informacje o jednym z wyżej wymienionych zjawisk:

- informuje o fakcie dyrektora i pedagoga/psychologa szkolnego
- wzywa do szkoły rodziców ucznia (prawnych opiekunów) i przekazuje im informacje dotyczącą negatywnego zachowania ucznia
- w obecności rodziców (prawnych opiekunów) udziela uczniowi nagany, zobowiązuje do zaniechania negatywnego postępowania
- rodzice (prawni opiekunowie) zostają zobowiązani do szczególnego nadzoru nad dzieckiem oraz do stałych kontaktów z wychowawcą klasy, fakt rozmowy zostaje odnotowany w dokumentacji pracy wychowawcy

3. Dyrektor szkoły – w przypadku dalszego negatywnego zachowania ucznia oraz po wyczerpaniu wyżej wymienionych procedur:

- wzywa rodziców do szkoły
- udziela w ich obecności nagany
- zobowiązuje ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, a rodziców do bezwzględnego nadzoru nad dzieckiem i stałego (minimum co miesięcznego) kontaktu z wychowawcą lub pedagogiem/psychologiem szkolnym

4. Pedagog/psycholog szkolny – w przypadku, kiedy uczeń nadal przejawia jedno z wyżej wymienionych zachowań świadczących o jego demoralizacji, a rodzice (prawni opiekunowie) odmawiają współpracy z kadrą pedagogiczną lub nie reagują na wezwania do wstawiennictwa w szkole lub nie radzą sobie z zaistniałym problemem i jednocześnie wyrażają zgodę na udzielenie im pomocy:

- sporządza pisemną informację do sądu rodzinnego lub do policji (specjalisty od spraw nieletnich)
- kieruje wniosek o wsparcie działań wychowawczych wobec ucznia do sądu rodzinnego, opisując wszystkie zastosowane przez szkołę środki zaradcze.

5. Sugerowane elementy interwencji:

- wobec ucznia – zawarcie z nim kontraktu, który zawiera:
  - nazwanie problemu
  - zobowiązanie ucznia do zaprzestania (powstrzymywania się)
  - listę czasowo odebranych przywilejów (do wiadomości rodziców)
  - ustalone zasady zachowania w szkole i w domu
  - zgodę na poniesienie konsekwencji w przypadku zerwania warunków umowy
  - zasad odzyskiwania przywilejów.

- wobec rodzica – zawarcie kontraktu, w którym przedstawia się:
  - problem
  - zobowiązanie rodzica do nadzoru nad dzieckiem w wypełnieniu zobowiązań,
  - przestrzegania umów z dzieckiem,
  - zasady kontaktowania się z wychowawcą, pedagogiem/psychologiem
- monitorowanie wyników interwencji:
  - obserwacja ucznia w szkole (nauczyciele) i w domu (rodzice)
  - wymiana informacji pomiędzy nauczycielem i rodzicami
  - nagradzanie korzystnych zmian w zachowaniu (odzyskiwanie przywilejów)
  - rozmowy informacyjne z uczniem

### **2.2.2. Palenie papierosów:**

1. Ustalić dane personalne ucznia
  2. Powiadomić wychowawcę
  3. Wychowawca informuje rodziców i przeprowadza rozmowę z uczniem
  4. Nagana wychowawcy
  5. W przypadku kolejnego kontaktu ucznia z nikotyną lub posiadania przez niego wyrobów tytoniowych wychowawca informuje pedagoga/ psychologa oraz wzywa rodziców do szkoły
  6. Nagana dyrektora szkoły
  7. W przypadku braku współpracy ze strony rodziców szkoła informuje dzielnicowego/policję
- Jeśli uczeń zostanie przyłapany na paleniu papierosów poza terenem szkoły nauczyciel ma obowiązek poinformować o tym wychowawcę, a ten rodziców ucznia.

### **2.2.3. Umawianie się na bójkę:**

Nauczyciel, który posiada informację o planowanej bójce, powiadamia o tym fakcie dyrektora szkoły. Dyrektor informuje policję, która podejmuje odpowiednie działania. Należy dokonać szczegółowych ustaleń i przeprowadzić rozmowy z potencjalnymi uczestnikami.

### **2.2.4. Procedura postępowania w przypadku wysokiej absencji:**

1. Uczeń jest zobowiązany dostarczyć wychowawcy usprawiedliwienie w formie pisemnej wraz z podaniem przyczyny nieobecności na blankiecie szkolnym w czasie 7 dni od jej ustania.
2. W przypadku **15** nieusprawiedliwionych godzin wychowawca przeprowadza rozmowę ostrzegawczą z uczniem, wyjaśnia przyczyny jego nieobecności w szkole. Wychowawca zamieszcza adnotację w swojej dokumentacji.
3. W przypadku **16-35** nieusprawiedliwionych godzin wychowawca kieruje ucznia na rozmowę do pedagoga szkolnego. Uczniowi wyznacza się limit z jednoczesnym poinformowaniem rodziców/opiekunów prawnych. Adnotację zamieszcza się w dokumentacji pedagoga i wychowawcy klasy.
4. W przypadku **powyżej 35** nieusprawiedliwionych godzin rozmowę z uczniem przeprowadza dyrektor. Adnotację umieszcza się w dzienniku lekcyjnym.

5. W przypadku wykorzystania wszystkich powyższych środków oddziaływania, ucznia kieruje się na zespół wychowawczy, czego konsekwencją może być wszczęcie procedury skreślenia z listy uczniów Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1 w Kłodzku.

## 2.3. Inne sytuacje kryzysowe

### 2.3.1. Podduszanie:

1. Zdecydowanie i stanowczo, nie wdając się w dyskusje, należy całkowicie przerwać zachowanie sprawcy wobec ofiary.
2. Rozdzielenie stron.
3. Ustalenie granic: nie dopuszczenie do przejawów agresji wobec siebie jako osoby interweniującej.
4. W zależności od skutków medycznych u ofiary, należy natychmiastowo powiadomić odpowiednie służby – pielęgniarkę szkolną i/lub pogotowie ratunkowe.
5. Próba mediacji między stronami konfliktu – w sytuacji wyjątkowo trudnej rolę mediatora przejmuje pedagog lub psycholog szkolny.
6. Obniżenie oceny z zachowania.
7. Wezwanie wychowawcy, pedagoga/psychologa szkolnego (ocena zagrożenia i podjęcie decyzji o interwencji- powiadomienie dyrekcji, rodziców i/lub Policji).

### 2.3.2. Atak padaczki:

1. Zachowaj spokój – napad mija po 2-3 minutach.
2. Zapewnij uczniowi bezpieczne miejsce i spokój – gdy jest niespokojny, pobudzony próbuj łagodnie go uspakajać.
3. Bądź przy nim w czasie napadu, pilnując aby nie doznał obrażeń – gdy chory upadnie delikatnie podtrzymuj mu głowę, aby w czasie drgawek nie doszło do jej mechanicznych urazów.
4. Ułóż go na boku w tzw. pozycji bezpiecznej – unikniesz zakrztuszenia lub zadławienia się chorego. Ślina i piana na ustach jest normalnym objawem napadu, powinna mieć drogę odpływu.
5. Poluzuj mu kołnierzyk koszuli, rozepnij guzik pod szyją.
6. Nie przyciskaj go mocno do podłoża.
7. Nie wciskaj mu nic twardego między zęby.
8. Absolutnie nie podawaj uczniowi nic do picia czy jedzenia. Nie podawaj też żadnych leków na własną rękę.
9. Powiadom pogotowie ratunkowe, gdy napad się przedłuża i trwa więcej niż 5-10 minut.
10. Zdarza się, że kilkanaście minut po ataku chory jest lekko zamroczony. Zostań z nim tak długo, aż zacznie się składnie wypowiadać.

### 2.3.3. Zły stan zdrowia ucznia:

*W przypadku przewlekłej choroby ucznia np. astma, padaczka, cukrzyca, wada serca, wychowawca ma obowiązek wiedzieć o tym fakcie i powiadomić pielęgniarkę szkolną.*

*Niedyspozycja ucznia – niedomaganie, złe samopoczucie spowodowane stanem chorobowym np. ból głowy, brzucha, osłabienie i inne.*

*W razie nagłej niedyspozycji ucznia może być on zwolniony z lekcji na wniosek pielęgniarki szkolnej lub nauczyciela i przekazany pod opiekę rodzica.*

1. W razie złego samopoczucia ucznia nauczyciel kontaktuje ucznia z pielęgniarką szkolną (nie wolno ucznia odsyłać samego do pielęgniarki).

2. Jeśli stan zdrowia ucznia nie jest zły, pielęgniarka, a w przypadku jej nieobecności wychowawca lub nauczyciel, informuje telefonicznie rodziców ucznia oraz ustala wraz z nimi:

- ▲ potrzebę wezwania pogotowia,
- ▲ potrzebę wcześniejszego odebrania dziecka przez rodziców ze szkoły,
- ▲ godzinę odbioru dziecka ze szkoły.

Informacje o powyższych ustaleniach powiadamiający zamieszcza w notatce służbowej.

3. Jeśli stan zdrowia ucznia jest zły, pielęgniarka, a w przypadku jej nieobecności wychowawca lub nauczyciel, wzywa pogotowie ratunkowe, a o konieczności wezwania pogotowia są powiadomieni telefonicznie rodzice ucznia.

W momencie przejęcia ucznia przez pogotowie ratunkowe za jego bezpieczeństwo odpowiada lekarz pogotowia.

4. Jeżeli ucznia osobiście odbierze rodzic, musi być to odnotowane w notatce służbowej (rodzic powinien potwierdzić wcześniejsze wyjście dziecka ze szkoły swoim podpisem).

5. Zabronione jest zwalnianie do domu ucznia, który uskarża się na zły stan zdrowia, bez poinformowania pielęgniarki szkolnej, wychowawcy ucznia oraz jego rodziców.

6. Zabronione jest podawanie uczniom środków farmakologicznych.

#### **2.3.4. Ujawnienie cyberprzemocy (za pomocą internetu lub telefonu komórkowego):**

1. Nauczyciel, któremu zgłoszony został przypadek cyberprzemocy, powinien niezwłocznie powiadomić o tym fakcie wychowawcę, pedagoga/psychologa oraz dyrektora szkoły.

2. Wychowawca i pedagog/psycholog przeprowadzają rozmowę z ofiarą cyberprzemocy, udzielając jej wsparcia i porady.

3. Wychowawca i pedagog/psycholog ustalają okoliczności zdarzenia i ewentualnych świadków.

4. Wychowawca/pedagog/psycholog, przy udziale nauczyciela informatyki, zabezpiecza dowody i ustalają tożsamość sprawcy cyberprzemocy.

5. Wychowawca/pedagog/psycholog powiadamia rodziców poszkodowanego ucznia o zdarzeniu, podjętych działaniach szkoły oraz udziela im porady.

6. Dyrektor wyciąga konsekwencje wobec sprawcy przemocy, zawiadamia policję i/lub sąd rodzinny oraz pracuje nad zmianą postawy ucznia.

7. Wychowawca i pedagog/psycholog monitorują sytuację ucznia (ofiary), sprawdzając, czy nie są wobec niego podejmowane działania odwetowe ze strony sprawcy.

### **3. WAŻNE TELEFONY**

- **112 - numery alarmowe z telefonu komórkowego**
- **999 - Pogotowie ratunkowe**
- **998 - Straż pożarna**
- **997 - Policja**
- **992 - Pogotowie gazowe**
- **993 - Pogotowie ciepłownicze**
- **994 - Pogotowie wodno - kanalizacyjne**
- **991 - Pogotowie energetyczne**
- **954 – Pogotowie drogowe**
- **986, 74 867 87 67 – Straż Miejska**
- **74 865-81-79 – Ośrodek Interwencji Kryzysowej**
- **74 867-37-69 – Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna**
- **74 647-00-54 – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej**
- **74 867-37-56 – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej**
- **22 668-70-00 – Niebieska Linia**
- **74 867-32-34 – Poradnia odwykowa**
- **74 647-33-33– Komenda Powiatowa Policji**
- **74 865-72-01– Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej**
- **74 865-13-30 – Sąd Rejonowy w Kłodzku, III Wydział Rodzinny i Nieletnich**
- **74 865-13-21 – Sąd Rejonowy w Kłodzku, II Wydział Karny**
- **71 788-93-09 – Młodzieżowy Ośrodek Profilaktyki i Wczesnej Terapii MONAR we Wrocławiu**
- **601-100-100 – Dolnośląskie WOPR**
- **601-100-300 – Dolnośląskie GOPR**

**TELEFONY ZAUFANIA:**

- 116 111 – bezpłatny TELEFON ZAUFANIA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY
- 22 635 77 05 - POMOC OFIAROM PRZESTĘPSTW
- 22 672 52 26 - DLA DZIECI I MŁODZIEŻY DORASTAJĄCEJ I DOROSŁEJ (Fundacja *Lepszy Świat*)
- 22 827 61 72 - DLA DZIECI I NASTOLATKÓW ZANIEDBANYCH, SEKSUALNIE WYKORZYSTYWANYCH LUB Z RODZIN ALKOHOLOWYCH
- 22 624 20 68 lub 602 285 444 - DLA KOBIET W CIĄŻY
- 22 838 34 96 - DLA OSÓB DOŚWIADCZAJĄCYCH DEPRESJI
- 22 828 12 95 - DLA OSÓB W TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ
- 22 844 44 70 lub 801 109 696 - DLA RODZIN Z PROBLEMEM NARKOTYKOWYM
- 22 543 99 99 - DLA ZAGROŻONYCH PRZEZ SEKTY (wtorki godz. 17:00-19:30)
- 22 646 82 99 lub 800 479 064 - MOKOTOWSKI OŚRODEK PRZECIWDZIAŁANIA UZALEŻNIENIOM
- 801 199 990 - NARKOTYKI – NARKOMANIA
- 800 120 226 - POLICYJNY TELEFON ZAUFANIA
- 22 629 74 70 - WENEROLOGICZNY I AIDS